

Stockholm den 3 december 2020

Till arbetsmarknadsminister
Eva Nordmark
CC kulturminister Amanda Lind

KLYS synpunkter till regeringen angående a-kasselättnaderna fr o m 1 juli 2020 t om 30 december 2021

KLYS utgör en samlad röst för Sveriges yrkesverksamma kulturskapare och företrädar genom våra 14 medlemsorganisationer ca 30.000 enskilda kreatörer och konstnärer inom alla kulturområden; musik, bild/form, scenkonst, film, litteratur och journalistik. I princip alla dessa är frilansare i någon form och majoriteten driver eget företag, i första hand som enskilda näringsidkare, ofta i kombination med anställningar.

Kulturarbetsmarknaden är en av de branscher som drabbats hårdast av pandemin och av de restriktioner som regeringen infört i form av begränsningar för allmänna sammankomster och offentliga tillställningar. Flera rapporter och enkäter visar på enorma ekonomiska förluster för denna bransch. Se t ex SCB:s pressmeddelande idag den 3 december har kulturektorn backat med 8 miljarder under årets första nio månader och Konstnärsnämndens rapport *Konstnärers ekonomiska villkor under pandemin*, som offentliggjordes tidigare i höstas och som visar på enorma ekonomiska förluster för kulturskapare.

Det omsättningsstöd till enskilda näringsidkare som nu går att söka via Boverket utesluter tyvärr en stor andel kulturskapare, eftersom de har för låga och ojämna inkomster. Dessutom har de a-kasselättnader som KLYS välkomnade i våras visat sig fungera dåligt för frilansande kulturskapare. Vi och våra medlemsorganisationer får löpande rapporter från enskilda medlemmar om svårigheter när det gäller deras möten med A-kassor runt om i vårt land.

Det är särskilt lättnaderna kring vilandeförklaring av företaget och vilka åtgärder som den enskilde företagaren får vidta under vilandeperioden som är problematiska. Enligt arbetsmarknadsdepartementet ska det vara möjligt att vilandeförklara sin firma obegränsat antal gånger under 2020 och 2021. Syftet är att frilansare ska kunna ta de enstaka uppdrag som trots allt dyker upp under pandemin och sen kunna vilandeförklara sitt företag igen för att få a-kassa. En sådan ordning underlättar för egenföretagaren att behålla kontakten med sin bransch och snabbt kunna återstarta sitt företag när pandemin klingar av.

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Teaterförbundet för scen och film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmars Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR

Men egenföretagande kulturskapare som valt att vilandeförklara sitt företag och som vill använda den nya möjligheten att gå in och ut i systemet har fått vänta många månader på besked från sin a-kassa och/eller blivit nekade a-kassa, eftersom de bedömts ha aktivitet i sin firma genom att de t ex har kontakter med kunder, har uppdaterat sin hemsida, marknadsfört sig, har bokningar och tar uppdrag. A-kassorna gör en helhetsbedömning i varje enskilt fall huruvida företagaren har tillåten aktivitet i företaget och det är svårt för den enskilde kulturskaparen att förutse utgången i bedömningen. Detta leder till att kulturskapare helst inte vill vilandeförklara sin firma, eftersom de vill kunna tacka ja till jobb om det trots allt dyker upp sådana. Osäkerheten gentemot a-kassan leder till att kulturskapare inte vågar använda sig av de tillfälliga a-kasselättnaderna, vilket leder till att lättnaderna förfelar sitt syfte och lämnar en stor del av kulturens frilansare strandsatta.

KLYS bedömning är därför att de lättnader som gjorts i a-kassesystemet inte räcker och inte heller fungerar samt att de är riskabla för frilansande kulturskapare. Syftet med a-kasselättnaderna var ju att företaget ska ha möjlighet att snabbt och smidigt återuppta sin verksamhet när krisen är över, men som det ser ut nu får de snarare motsatt effekt.

KLYS vill se ytterligare lättnader i a-kassasystemet och tydligare riktlinjer till a-kassorna om hur lättnaderna ska tillämpas. A-kassorna bör uppmuntras att göra en generösare bedömning av de frilansande kulturskapare som inte vill något hellre än att komma tillbaka till sin konstnärliga verksamhet. Den enskilde måste skriva in sig på Arbetsförmedlingen och stå till arbetsmarknadens förfogande för att få a-kassa. Det innebär att denne måste söka alla möjliga typer av jobb, inte bara inom kulturområdet. Uppstramningen inom Arbetsförmedlingen med riktlinjer om att söka ett visst antal jobb för att kunna erhålla a-kassa gör risken stor för kompetenstapp när det inte finns arbete att söka inom kulturbranschen. Att högt kvalificerade personer med lång utbildning lämnar och tvingas gå över till andra branscher för att de inte har försörjning under pandemin är förödande för kultursektorn, och kan ge allvarliga konsekvenser på sikt i form av minskad mångfald, konstnärlig kvalitet och konstnärlig frihet.

Istället för att behöva upphöra med alla åtgärder i verksamheten och söka "vanliga jobb" (som butiksbiträden, lastbilschaufför, sophämtare, etc) **bör kulturskaparen tillåtas söka arbeten på det sätt som denne normalt gör, dvs. marknadsföra sig, stärka sitt varumärke, kontakta arrangörer och kunder, planera nya föreställningar etc.** Det borde i a-kassesystemet erkännas att det inte handlar om att verksamheten "inte är lönsam" nu, utan att det är omöjligt att bedriva verksamhet p g a pandemin. **Regeringen bör under pandemin (åtminstone under hela 2021) släppa på principen att arbetslöshetsersättning inte får bli inkomstutbytesfyllnad i mindre lönsamma företag och tillåta fyllnadsersättning jämsides med arbete i eget företag i likhet med vad som gäller för deltidsanställda.**

Under denna extrema period bör kulturskaparen ges tillfälle att skapa nytt och utveckla sin konst och sin talang, så att denne sen när smittläget tillåter det, snabbt kan komma tillbaka till kulturarbetsmarknaden med nytt material som allmänheten kan ta del av och som uppdragsgivare efterfrågar.

Inför 2021 bör enligt KLYS ytterligare förändringar ske när det gäller a-kassesystemet:

- **Tillåt ytterligare åtgärder i företaget under vilandeperioden såsom marknadsföring, planering, ytterligare kundkontakter samt att kunna söka nya och ta enstaka uppdrag utan att den enskilde behöver förlora sin a-kassa, helst genom att tillåta fyllnadsersättning jämsides med arbete i eget företag, i likhet med vad som gäller för deltidsanställda.**
- **A-kassorna måste hitta en enhetlig och generös tillämpning som gör att a-kasselättnaderna kring vilandeförklaring får avsedd effekt. Som de hanteras nu riskerar systemet att få motsatt effekt, där etablerade, yrkesverksamma kulturskapare slås ut från kulturarbetsmarknaden.**
- **Låt yrkesverksamma kulturskapare söka jobb som vanligt och begränsa sitt yrkesmässiga sök område under de första 50 eller 100 dagarna, utan att få minskad eller slopad a-kassa.**
- **A-kassorna måste bli snabbare på att fatta beslut.**

KLYS träffar gärna arbetsmarknadsministern inom en snar framtid för att diskutera dessa frågor och utveckla våra argument och förslag.

För KLYS

Marika Lagercrantz
Ordförande KLYS

Ulrica Källén
Verksamhetsledare KLYS

KLYS – EN SAMLAD RÖST FÖR SVERIGES KULTURSKAPARE

Sveriges Författarförbund, Dramatikerförbundet, Svenska Journalistförbundet, Läromedelsförfattarna, Konstnärernas Riksorganisation, Svenska Tecknare, Svenska Fotografers Förbund, Föreningen Svenska Tonsättare, SKAP, Federationen Svenska Musiker, Teaterförbundet för scen och film, Sveriges Scenkonstregissörer, Oberoende Filmares Förbund, Unionen- fackklubben vid SR, SVT och UR